

לבריאיות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
 פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
 וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
 עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
 וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
 רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
 לרפואת חיים שמואל בן סימה
 לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

יציקה ובלילה [במי והיכן]

המתנדב קרבן מנחה, מביא סולת בלולה בשמן [ולבונה], שנאמר, "וַיִּנְפֹּשׂ כִּי תִקְרֵיב קֶרְבְּךָ מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קֶרְבְּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה", ויציקה ובלילה זו, **כשרים גם בזר**, שכן רק אחר כך נאמר, "וְהִבִּיֵאָה אֶל בְּנֵי אֱהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ מִשָּׁם", ללמד שאין מצוות כהונה אלא מקמיצה ואילך, אבל יציקה ובלילה המוזכרים בעניין תחילה, כשרים בזר.

לדעת ריש לקיש – מאחר שיציקה ובלילה כשרים בזר, ואינם טעונים כהן, **כשרים הם גם חוץ לחומת העזרה**.

ולדעת רבי יוחנן – אף על פי שהיציקה והבלילה כשרים בזר, מאחר שצריכים להתקדש בכלי, **אינם כשרים אלא בתוך העזרה**.

מנחה שחסרה קודם קמיצה

לדעת רבי יוחנן – [קמיצה קבעה לה לשם מנחה, כלומר] אין המנחה נקבעת להיקרא בשם מנחה, להיפסל בחסרון אלא בקמיצה, ומאחר שעדיין לא נקמצה, ניתן להשלים את מה שנחסר ממנה, והרי היא כשרה כמנחה שלמה.

ולדעת ריש לקיש – [קדושת כלי קבעה לה לשם מנחה, כלומר], כשנתנה המנחה בכלי, נקבעת להיקרא בשם מנחה, ולהיפסל בחסרון, ומאחר שנחסר ממנה אחר שניתנה בכלי, הרי זו מנחה חסרה, שהיא פסולה, ואין לה תקנה. [ואיתותב ריש לקיש ממשנה].

זריקת דם קרבן כשהבשר

והאימורים אבדו או נשרפו

< דעת רבי אליעזר.

כל הזבחים שבתורה, אף אם קודם זריקת דמם, אבדו או נשרפו, עד שלא נשאר מהם כלום חוץ מהדם, מאחר שהדם קיים, זורקים את הדם.

< דעת רבי יהושע.

כל הזבחים שבתורה, אם קודם זריקת דמם, אבדו או נשרפו, עד שלא נשאר מהם כזית מאחד ממיני האכילות שבהם, שוב אין זורקים את הדם.

ולכן:

- בעולה, שכולה אכילת מזבח [כי כולה כליל], די שישאר ממנה כזית מאכילת מזבח, כדי שיזרקו את דמה, ולכן אפילו נשאר ממנה כחצי זית מהאימורים, וכחצי זית מהבשר, הם מצטרפים, כי כולם שווים, שהם כליל לאכילת מזבח, וזורקים את דמה.

- אבל בשאר זבחים, שיש בהם אכילת מזבח ואכילת אדם, צריך שישאר מהם כזית שלם מאכילת מזבח, [כלומר מהאימורים], או כזית שלם מאכילת אדם, [כלומר מהבשר], ואם נשאר בהם כחצי זית מהאימורים, וכחצי זית מהבשר, אינם מצטרפים, ואין זורקים את דמם.

- ובכל הזבחים, דווקא כשנותר כזית אכילה מגופם, זורקים עליהם את הדם, אבל אם נותר כזית רק ממנחת הנסכים הבאה עימהם, אין הדבר נחשב כאילו נותר מהם עצמם כזית, ואין זורקים עליהם את הדם.

אבדו או חסרו שיירי המנחה

בין הקמיצה להקטרה

< דעת רבי אליעזר.

מאחר שנקמצה המנחה, **מקטירים את הקומץ**, ואפילו אם קודם הקטרת הקומץ, כבר אבדו השיריים לגמרי, ולא נשאר מהם כלום. [כדין האמור בקרבנות, שזורקים עליהם את הדם, אפילו אם אבד כל שאר הקרבן].

לדעת רבי יהושע.

אם אבדו השיריים לגמרי, אין מקטירים את הקומץ. [כדין האמור בקרבנות שאם לא נשתייר מהאכילות שבהם כזית אין זורקים עליהם את הדם].

אולם אם לא אבדו השיריים לגמרי, אלא רק חסרו מהם, [ועדיין נשאר מהם כזית], נחלקו אמוראים מה הדין [לדעת רבי יהושע].

- לדברי רבי יוחנן, אם נשאר כזית מן השיריים מקטיר את הקומץ עליהם. [כדין האמור בקרבנות, שאם נשתייר מהאכילות שבהם כזית, זורקים עליהם את הדם], [אבל השיריים אסורים באכילה, כפי שיתבאר בעזה"י להלן].

- ולדברי ריש לקיש, אף אם נשתייר מהשיריים הרבה, מאחר שחסר מהם כל שהו, אין מקטירים את הקומץ, שנאמר, "וְהָרִים הַכֶּהֶן מִן הַמִּנְחָה אֶת אֲזֵרֹתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ", ללמד שאינו מקטיר אלא אם כן כל המנחה קיימת. [ולדעת רבי יוחנן, כוונת הכתוב, שהכהן יקטיר את הקומץ מהמנחה שהיתה שלמה בשעת ההרמה, כלומר בשעת הקמיצה, אבל אינה צריכה להיות שלמה בשעת ההקטרה].

< ורבי יוחנן הקשה על דברי ריש לקיש, מהמשנה בעניין לחם הפנים, בה מבואר, שאם נפרס הלחם בין סילוק הבזיכים [הנחשב כקמיצה] לבין הקטרתם, אף שהלחם נפסל מחמת חסרונו, מקטירים את הבזיכים, ומכאן, שמנחה שחסרו שיירי בין הקמיצה להקטרה, מקטירים את קומצה.

- לדברי רב אדא בר אבהו, ריש לקיש לא תירץ לרבי יוחנן, שהסיבה, שמקטירים את הבזיכים של לחם הפנים, ואינם נפסלים בחסרון הלחם, משום שהם קרבן ציבור, [ומצינו שקרבן ציבור קרב גם באופן שאינו קרב ליחיד, כגון בטומאה]. כי רבי יוחנן היה דוחה את תירוצו, שפסול חסרון הוא כפסול בעל מום, ובפסול זה לא מצינו חילוק בין ציבור ליחיד, ואם בציבור מקטירים את קומץ המנחה שנחסרו שייריה, גם ביחיד היו מקטירים. [ולפי זה נדחו דברי ריש לקיש לגמרי].

- ולדברי רב יוסף בר שמעיה, ריש לקיש לא תירץ לרבי יוחנן שהסיבה, שמקטירים את הבזיכים, משום שהם קרבן ציבור, [ומצינו שקרבן ציבור קרב גם באופן שאינו קרב ליחיד, כגון בטומאה]. כי ריש לקיש נחלק עם רבי יוחנן גם לעניין קרבן ציבור, כגון מנחת העומר, ולעניין זה אין לו תשובה להשיב לרבי יוחנן.

שני כתובים בדין מנחה שחסר סולתה

שני כתובים נאמרו בפרשה הראשונה של מנחה, למעט מהפרשה מנחה שחסרה.

(א) "וְקִמַּץ מִשֶּׁם מְלֵא קֶמֶצוּ מִסֻּלְתָּהּ", ללמד שתהא הקמיצה מסלת שלמה בלא חסרון. [וכמו כן, סוף הכתוב הזה, "וְקִמַּץ מִשֶּׁם מְלֵא קֶמֶצוּ מִסֻּלְתָּהּ וּמִשְׁמֶנֶה", מלמד, שתהא הקמיצה בלא חסרון שמן].

(ב) "וְהִנּוֹתְתָּרְתָּ מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי ה'", ללמד, שהפרשה מדברת במנחה, שכל הנותר ממנה אחר הקמיצה

[=השיריים], קיים, ולא חסר ממנו כלום.

לדעת ריש לקיש – הכתוב הראשון מלמד, שאם חסרה המנחה קודם הקמיצה, הרי זו מנחה פסולה ואין לה תקנה. והכתוב השני מלמד, שאם חסרו השיריים אחר הקמיצה, אין מקטירים את הקומץ.

ולדעת רבי יוחנן – הכתוב הראשון מלמד, שאם חסרה המנחה קודם הקמיצה, אין קומצים ממנה קומץ להקטירו, עד שישלימו את החסרון, אבל כשישלימו את החסרון, המנחה כשרה, וקומצים ממנה, ומקטירים את הקומץ. והכתוב השני מלמד, שאם חסרו השיריים אחר הקמיצה, הם אינם נאכלים, אבל הקומץ מוקטר. [לדברי זעירי, עניין זה נדרש מהכתוב

כך, "וְהִנּוּתְתָּרַת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבִנָּיו", דווקא כשהשיריים הם כל מה שנותר מהמנחה, אבל אם חסרו, אינם נקראים נותרת מן המנחה, אלא נותרת מן הנוותרת, כלומר מה שנשאר מן השיריים אחר שנחסרו, ואינם ניתנים לאהרן. **וי"מ שרבי ינאי חולק על כך**, ואומר, שאפילו חסרו השיריים אחר קמיצה, הם נאכלים, כי נאמר, "וְהִנּוּתְתָּרַת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבִנָּיו", ללמד, שאם בזמן הקמיצה, נותרו השיריים מהמנחה שהיתה, כלומר שהיו אז שלמים, הרי הם לאהרן ולבניו, אפילו חסרו אחר כך. **וי"מ שגם רבי ינאי מודה**, שאם חסרו שיריים בין קמיצה להקטרה, אינם נאכלים, אלא שלדעתו כך הכתוב נדרש, "וְהִנּוּתְתָּרַת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבִנָּיו", כלומר רק אם השיריים הם הנוותרים מהמנחה בשעת הקטרה, שהיו אז שלמים, הם לאהרן, אבל אם חסרו קודם לכן, אינם לאהרן].

דין קומץ ולבונה חסרים, יתבאר בעזה"י במקומו.

בדף י' נכתוב בעזה"י מניין שהקמיצה בימין ולא בשמאל.

סדר טהרת המצורע ביום שמיני לטהרתו

למצורע עשיר.

"ויביום השמיני יקח שני כבשים תמימים וכבשה אחת בת שנתה תמימה ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן. והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואתם לפני ה' פתח אהל מועד. ולקח הכהן את הכבש האחד והקריב אתו לאשם ואת לג השמן והניף אתם תנופה לפני ה'. ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העלה במקום הקדש כי כחטאת האשם הוא לכהן קדש קדשים הוא. ולקח הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוף אֶזְן המטהר הימנית **ועל בִּהֶן יָדוֹ הימנית ועל בִּהֶן רַגְלוֹ הימנית**. ולקח הכהן מלג השמן ויצק על **כַּף הכהן השמאלית**. וטבל הכהן את אצבעו הימנית מן השמן אשר על **כַּפוֹ השמאלית** והזהה מן השמן באצבעו שבע פעמים לפני ה'. ומיתר השמן אשר על כפו יתן הכהן על תנוף אֶזְן המטהר הימנית **ועל בִּהֶן יָדוֹ הימנית ועל בִּהֶן רַגְלוֹ הימנית** **על דם האשם**. והנותר בשמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר וכפר עליו הכהן לפני ה'. ועשה הכהן את החטאת וכפר על המטהר מטמאתו ואחר ישחט את העלה. והעלה הכהן את העלה ואת המנחה המזבחה וכפר עליו הכהן וטהר.

למצורע עני.

ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש אחד אשם לתנופה לכפר עליו ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן. ושתי תרים או שני בְּנֵי יוֹנָה אשר תשיג ידו והיה אחד חטאת והאחד עלה. והביא אתם ביום השמיני לטהרתו אל הכהן אל פתח אהל מועד לפני ה'. ולקח הכהן את כבש האשם ואת לג השמן והניף אתם הכהן תנופה לפני ה'. ושחט את כבש האשם ולקח הכהן מדם האשם ונתן על תנוף אֶזְן המטהר הימנית **ועל בִּהֶן יָדוֹ הימנית ועל בִּהֶן רַגְלוֹ הימנית**. ומן השמן יצק הכהן על **כַּף הכהן השמאלית**. והזהה הכהן באצבעו הימנית מן השמן אשר על **כַּפוֹ השמאלית** שבע פעמים לפני ה'. ונתן הכהן מן השמן אשר על כפו על תנוף אֶזְן המטהר הימנית **ועל בִּהֶן יָדוֹ הימנית ועל בִּהֶן רַגְלוֹ הימנית** **על מקום דם האשם**. והנותר מן השמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר לכפר עליו לפני ה'. ועשה את האחד מן התרים או מן בְּנֵי הַיּוֹנָה מאשר תשיג ידו. את אשר תשיג ידו את האחד חטאת ואת האחד עלה על המנחה וכפר הכהן על המטהר לפני ה'. זאת תורת אשר בו נגע צרעת אשר לא תשיג ידו בטהרתו.

סיבת הכפילויות בפרשת מצורע

שתי פרשיות נאמרו בעניין קרבנות שהמצורע מביא ביום שמיני לטהרתו, האחת היא פרשת קרבנות מצורע עשיר, והאחת היא פרשת קרבנות מצורע עני.

והחילוק ביניהם הוא, שהעשיר מביא עולה וחטאת בהמה, [ועימהם נסכי בהמה], והעני מביא עולה וחטאת העוף, אבל בשאר דברים דיניהם שווים, שהם מביאים כבש לאשם, ולוג שמן, ונותנים מדם האשם על תנוך אוזנם הימנית ובהן ידם הימנית ובהן רגלם הימנית, ומן לוג השמן מזים שבע פעמים כנגד ההיכל, וכן על תנוך אוזנם הימנית ובהן ידם הימנית ובהן רגלם הימנית.

ואף על פי שבהרבה דברים הם שווים, חזרה תורה וכתבה את הדינים לכל אחד, ומלבד זאת חזרה התורה גם בפרשה אחת על אותו דין. כגון:

א. דין זה, שהשמן יהיה בכפו השמאלית של הכהן, נאמר ארבע פעמים, שתי פעמים בפרשת מצורע עשיר, ושתי פעמים בפרשת מצורע עני.

ב. דין זה, שמקום נתינת השמן יהיה על בהונות

יד ורגל ימין, נאמר ארבע פעמים, שתי פעמים בפרשת מצורע עשיר, ושתי פעמים בפרשת מצורע עני, [בכל פרשה פעם אחת הדין מפורש בה, "וְעַל בְּהֵן יָדוֹ הִימָנִית וְעַל בְּהֵן רַגְלוֹ הִימָנִית", ופעם אחת נאמר באופן כללי, שינתן על מקום נתינת דם האשם, שהוא מבואר בכל פרשה שיהיה על בהונות (יד ורגל) ימין].

ונחלקו חכמים, האם לצורך חזרה תורה בכל פעם על אותו דין, ויש ללמוד מכל פעם שנאמר אותו דין, איזה חידוש, או שרק האמור בפרשה ראשונה כולו לצורך, וללמוד ממנו, אבל האמור בפרשה שניה, יש שנכתב לצורך, ויש שנכתב אף שלא לצורך, כי פעמים מתוך שנשנית פרשה לצורך דבר חידוש שבה, [כגון קרבנות העוף של העני], הוא חוזרת גם על דברים ידועים.

< דעת רבי זירא.

כל האמור בעניין, הן בפרשת מצורע עשיר, והן בפרשת מצורע עני, **כולו נאמר לצורך, וללמוד ממנו.**

א. הסיבה שנאמר ארבע פעמים, שיהיה השמן בכף השמאלית של הכהן, הוא, ללמד, שדווקא כאן, משום שפירשה תורה שהכוונה לכף שמאלית, השמן ניתן בכף שמאלית, אבל בשאר מקומות שנאמר בהם כף, בלא לפרש איזו, הכוונה לכף ימין.

- לפירוש הראשון ברש"י, כתוב אחד בא ללמד את עצם הדין, שיש לתת את השמן של המצורע בכף שמאל של הכהן. וכתוב אחד בא ללמד, שכן הוא דווקא כאן, שנאמר בפירוש שמאל, אבל בשאר מקומות שלא נתפרש איזו כף, הכוונה לימין. אלא שאם היו רק שני כתובים, לא היינו למדים מהם את שני הדברים הללו, אלא אומרים, שנאמרו שני מיעוטים שמאל ולא ימין, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות גם את ימין, ולפיכך הוצרכה תורה לכתוב שמאל פעם נוספת, ללמד, ששני הראשונים אינם מיעוט אחר מיעוט. ואולם לא די בפעם אחת נוספת, כי אם היה רק פעם אחת נוספת, היה מקום לומר, שנאמרה לרבות, שגם בשאר מקומות שנאמר כף, הכוונה לשמאל, ורק משום שנאמר שתי פעמים נוספות שמאל, הרי זה כשני כתובים הבאים כאחד, שאינם מלמדים לשאר מקומות. וכך על ידי ארבעה כתובים, למדנו שרק כאן הכוונה לכף שמאל, אבל בשאר מקומות הכוונה לכף ימין.

- ולפירוש השני ברש"י, שני כתובים באים ללמד את עצם הדין, שיש לתת את השמן של המצורע בכף שמאל של הכהן, והוצרכו שני כתובים לכך, אחד לעשיר ואחד לעני, שלא תאמר הואיל והם שונים בקרבנותיהם, ישתנו בכף שבה ניתן השמן. ושני כתובים נוספים מלמדים שכן הוא דווקא כאן, שנאמר בפירוש שמאל, אבל בשאר מקומות שלא נתפרש איזו כף, הכוונה לימין, והוצרכו שני כתובים גם לדין האחרון, כי אם היה רק כתוב אחד היה מקום לומר שנאמר ללמד שגם בשאר מקומות הכוונה לכף שמאל ורק משום שנאמר הדבר שתי פעמים, הרי זה כשני כתובים הבאים כאחד, שאינם מלמדים לשאר מקומות. [אבל אין צריך כתוב חמישי בפני עצמו, ללמוד ממנו ששני הכתובים הראשונים אינם מיעוט אחר מיעוט, כי אם כן לא היה צורך בכל הפסוקים].

- כל זה פירש רש"י מתחילה ולפי שני הפירושים הללו, נאמר שתי פעמים [אחרונות], שמאל, כדי שיהיו שני כתובים הבאים כאחד. והקשה על כך רש"י, שאין אלו שני כתובים הבאים כאחד, ולכן פירש ששני מקראות יתרים הם, אלא שאם היתור בא ללמד שמאחר שאינו נצרך למקומו, כי כבר נתבאר שלעניין מצורע הכוונה לשמאל ולא לימין, תנהו לשאר מקומות, שבכולם הכוונה לשמאל, די היה ביתור אחד, ומתוך שנאמרו שני יתורים, על כרחך אין ללמוד שגם בשאר מקומות הכוונה לכף שמאל.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות יתקבלו בברכה:

עבור הורביץ

בנק פאגי (52) סניף 183 חשבון 654248

ניתן לתרום גם בפייפל